

Az Európai Unió első 30 éve

Szerkesztette:
Nagy Milada

Absztraktkötet

Az Európai Unió első 30 éve

ABSZTRAKTKÖTET

**Szerkesztette:
Nagy Milada**

**Nemzetközi konferencia
Budapest
2023. november 16.**

Aposztróf ■ Budapest ■ 2024

Szervezőbizottság tagjai:

dr. Ferkelt Balázs
elnök

(BGE, Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék)

dr. habil. Domonkos Endre
titkár

(BGE, Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék)

Kotlár Eszter
(Európai Parlament Magyarországi Kapcsolattartó Irodája)

dr. Nagy Milada
(BGE, Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék)

Puskás Zsuzsanna
(Európai Bizottság Magyarországi Képvisellete)

dr. habil. Sáringer János
(BGE, Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék)

Konferencia helyszíne:

*Budapesti Gazdasági Egyetem,
1055 Budapest, Markó u. 29-31.*

TARTALOM

A Maastrichti Szerződés és a magyar diplomácia (plenáris előadás) <i>Dr. habil. Sáringer János, PhD</i>	11
---	----

I. szekció

Az Európai Unió gazdasági dimenziója: fókuszban a belső piac és a Gazdasági és Monetáris Unió	13
--	-----------

A folyamatosan változó egységes piac 30 éve <i>Dr. Törzsök Éva, CSc</i>	14
--	----

A fiskális kapacitás megerősítése: az uniós szintű költségvetés változási irányai <i>Prof. Dr. Kengyel Ákos</i>	15
---	----

Az Európai Unió költségvetése és politikái: eredmények és aktuális kihívások <i>Dr. habil. Szemplér Tamás, PhD</i>	16
--	----

Az Európai Unió mint érdek- és értékközösség fejlődése <i>Dr. Majoros Pál, PhD</i>	17
---	----

Az Európai Gazdasági Kormányzás erősítésének neofunkcionalista interpretációja: a Bankunió esete <i>Dr. Kollárik Ferenc, PhD</i>	19
--	----

A Nyugat-Európába irányuló magyar kivándorlás az Európai Unió csatlakozás óta, a gazdasági válságok és a covid-19 pandémia hatásai <i>Szalai Levente</i>	20
---	----

II. szekció

Az uniós polgárság harminc éve: eredmények és kihívások	23
--	-----------

„Maastricht és a magyar EU társulás párhuzamosan 30 éve született – egy brüsszeli diplomatánk szemével akkor és most.” <i>Dr. Becsey Zsolt László, PhD</i>	24
---	----

EP választások 2024 – mi várható? <i>Dr. Gyene Pál István, PhD</i>	25
Parlamenti választások Magyarországon és Lengyelországban (A 2022-es magyar és a 2023-as lengyel parlamenti választások összehasonlítása) <i>Dr. Engelberth István, PhD</i>	27
Fordítással a sokszínű Európáért, avagy miként támogatja az Európai Unió a műfordítókat <i>Dr. Luksik Livia</i>	29
Merre tovább Európa? Jürgen Habermas töprengései az Európai Unió jövőjéről <i>Dr. habil. Marosán Bence Péter</i>	30

III. szekció

A Maastrichti Szerződés pilléres szerkezete: a kül- és biztonságpolitika, valamint a bel- és igazságügyi együttműködés három évtizede	33
Az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikája: eredmények és viták, a formálódó új világrend kihívásai <i>Dr. Nyusztay László, CSc</i>	34
Az Európai Unió és az Orosz Föderáció (OF) gazdasági kapcsolatainak alakulása, különös tekintettel Magyarország és az OF közötti együttműködésre <i>Dr. Viczai Péter, Gilyán György</i>	35
30 év uniós eredményei és kihívásai a közös kül- és biztonságpolitika és a bel- és igazságügyi együttműködés területén <i>Dr. habil. Buday-Sántha Judit Andrea, Dr. Bánhalmi Nóra, Dr. Singh Mahesh Kumar</i>	37
30 év az Európai Unió és Izrael kapcsolatában <i>Dr. Nagy Milada, PhD</i>	39

Hallgatói szekció	41
A balti államok gazdasági kitettsége a két világ között – a történelmi örökségek és a térség 2022-es inflációs válsága közötti összefüggései	
<i>Fekete Tamás</i>	42
Portugália gazdasági válságkezelése európai uniós helyreállító támogatások segítségével	
<i>Horvát Lilla</i>	43
Az Európai Unió pénzügyi szektorának digitális átalakulása	
<i>Nagy Nóra</i>	44

Program
2023. november 16.

Plenáris ülés

Köszöntők:

Othmar Karas,
az Európai Parlament első alelnökének videoüzenete

Dr. Zsigmond Barna Pál,
miniszterhelyettes, Európai Unió Ügyek Minisztériuma

Dr. habil. Szegedi Krisztina,
tudományos rektorhelyettes, Budapesti Gazdasági Egyetem

Lővei Andrea,
az Európai Parlament Magyarországi Kapcsolattartó Irodájának
vezetője

Plenáris előadások:

Prof. Dr. Halmai Péter,
egyetemi tanár, az MTA rendes tagja, az MKT Gazdaságpolitikai
és Gazdaságelméleti Szakosztályának elnöke

Dr. habil. Sáringer János,
intézetvezető, Budapesti Gazdasági Egyetem,
Társadalomtudomány és Pedagógia Intézet

Moderátor:

Dr. Ferkelt Balázs, egyetemi docens,
a konferencia szervezőbizottságának elnöke,
az MKT Nemzetközi Gazdasági Szakosztályának elnökségi tagja

A MAASTRICHTI SZERZŐDÉS ÉS A MAGYAR DIPLOMÁCIA (PLENÁRIS ELŐADÁS)

Dr. habil. Sáringer János, PhD

intézetvezető, egyetemi docens, Budapesti Gazdasági Egyetem,
Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék

Email: saringer.janos@uni-bge.hu

Hogyan jutott el Magyarország a társulási, majd a csatlakozási kérelem benyújtásához? Hogyan és miképpen zajlottak a diplomáciai tárgyalások a háttérben? Hogyan hatott a Maastrichti Szerződés aláírása és ratifikációja a magyar döntéshozókra? Ezekre a kérdésekre keresi a választ Sáringer János plenáris előadása.

Az 1990-es évek elején, Európában több, egymással párhuzamos folyamat zajlott: egyrészt integrációs, másrészt dezintegrációs folyamatok. Ekkor a nyugat-európai és az észak-amerikai vezetők számára a legfontosabb Európa politikai, gazdasági, katonai stabilitása volt.

1990 tavaszán Antall József alakított kormányt, amelynek az egyik célja az euroatlanti integráció volt. Magyarország 1990 novemberében a közép- és kelet-európai országok közül elsőként csatlakozott az Európa Tanácshoz. Egy évvel később pedig aláírták az Európai Megállapodást. Ugyanekkor zajlott 1991 decemberében az Európai Tanács maastrichti ülése, ahol az új tagok felvétele helyett a minél szorosabb és mélyebb belső integráció erősítése mellett foglaltak állást.

A visegrádi országok helyzetüket különlegesnek értékelték, így más országokhoz képest viszonylag gyorsabb NATO-csatlakozásban reménykedtek. A Hármasteljes jogú NATO-tagságával kapcsolatban azonban számos kérdés merült fel. Ekkor a bővítés a NATO-n belül és kívül egyaránt súrlódásokhoz, sőt talán instabilitáshoz vezethetett volna. A NATO kiszélesítését elsősorban Franciaország ellenezte. 1992-1993-ra az Európai Közösségek/

Európai Unió tagállamai között és a tagállamokon belül is megoszlottak a vélemények a jövőt illetően. 1992 végén, Skóciában többek között áttekintették a maastrichti szerződés ratifikációját az egyes tagállamokban. A dániai referendum eredményeképpen Dániának négy kivételt adtak a Maastrichti Szerződés alól. Mindez a többsebességes Európa koncepciójával együtt azt jelentette, hogy a közeli csatlakozás reményét szertefoszlatta Magyarországon és a régióban egyaránt.

I. SEKCIÓ

AZ EURÓPAI UNIÓ GAZDASÁGI DIMENZIÓJA: FÓKUSZBAN A BELSŐ PIAC ÉS A GAZDASÁGI ÉS MONETÁRIS UNIÓ

Szekcióelnök:

Prof. Dr. Losoncz Miklós, egyetemi tanár,
BGE Pénzügyi és Számviteli Kar

A FOLYAMATOSAN VÁLTOZÓ EGYSÉGES PIAC 30 ÉVE

Dr. Törzsök Éva, CSc

professor emerita, Budapesti Gazdasági Egyetem

Az egységes piac uniós szabályozásával és történéseivel évtizedek óta foglalkozó szerző vázolja az alapinformációkat (a piac méretei, kialakulásának szükségessége és előzményei), címszavakban rögzíti az egységes piac három évtizedes fejlődésének legfontosabb állomásait. Bemutatja azokat az értékeket, amelyek révén joggal mondható, hogy az egységes piac az európai integráció legnagyobb sikere, kitér arra, hogy a négy szabadságjog megvalósulása és az azokat támogató uniós szakpolitikák e sikerekben csakis együtt értékelhetők. A szerző elemzi azokat a tényezőket is, amelyek az eredményességet gyengítik: az uniós és a tagállami túlszabályozásokat, a tagállamok szinte felszámolhatatlan, a szabadságjogok mozgását korlátozó nemzeti intézkedéseit, az egységes piaci információk nem megfelelő hozzáférhetőségét a kkv-k és a polgárok számára, az eredmények gyenge tagállami marketingjét. Tanulmányában vázolja a 21. századi egységes piac dimenzióit, és kitér az egységes piaci kormányzás eszközeire, kiemelve a SOLVIT és az Európa Önökért eszközök jelentőségét. A szerző hangsúlyozza az egységes piac jelentőségét az EU értékeinek globális megismertetésében („Brüsszel effektus”), valamint az egységes piac további fejlesztésének szükségességét, központi kérdésként kezelve az áruk és a szolgáltatások belső kereskedelmének változatlanul meghatározó fontosságát.

Kulcsszavak: Európai Unió, egységes piac, szabályozás, SOLVIT, Európa Önökért eszköz

A FISKÁLIS KAPACITÁS MEGERŐSÍTÉSE: AZ UNIÓS SZINTŰ KÖLTSÉGVETÉS VÁLTOZÁSI IRÁNYAI

Prof. Dr. Kengyel Ákos

egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem,

Globális Tanulmányok Intézet, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék

Email: akos.kengyel@uni-corvinus.hu

Az uniós szintű költségvetési kiadások (MFF+NGEU) nagysága még napjainkban is meglehetősen szerény: az EU bruttó nemzeti jövedelmének (GNI) kevesebb mint 1,8%-át teszi ki. Ez a plafon az egyes költségvetési funkciók korlátozott betöltését teszi csak lehetővé és az újraelosztás rendkívül alacsony szintjének tekinthető, különös tekintettel a kialakuló új helyzetekre (pl. a gazdasági helyreállítás és a zöld átállás segítségével, a jelenlegi háborús és energiaválság hatásai). Ilyen körülmények között érdemes átgondolni a közös költségvetés előtt álló feladatokat, funkciókat és strukturális problémákat. Ugyanakkor lényeges változások indultak el az NGEU létrehozásával, mivel az uniós szintű költségvetési támogatásoknak makrogazdasági relevanciájuk lett: hozzájárulnak a válságkezeléshez, a gazdasági stabilizációhoz, és előmozdítják a strukturális reformok megvalósítását. Maga a finanszírozási megoldás is jelentős szemléletváltást tükröz és felveti azt a kérdést, hogy vajon a közös kötvénykibocsátás az NGEU-t követően is része marad-e az uniós szintű költségvetési rendszer működésének. Az, hogy az NGEU-csomag végül milyen mértékben ad helyet állandó központi fiskális kapacitásnak, számos jövőbeli fejleménytől függ.

Kulcsszavak: EU-költségvetés, többéves pénzügyi keret, NGEU, pénzügyi eszközök, saját források

AZ EURÓPAI UNIÓ KÖLTSÉGVETÉSE ÉS POLITIKÁI: EREDMÉNYEK ÉS AKTUÁLIS KIHÍVÁSOK

Dr. habil. Szemlér Tamás, PhD

intézetvezető, habilitált egyetemi docens, Budapesti Gazdasági Egyetem, Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar, Közgazdaságtan Intézet, Közgazdasági és Üzleti Tudományok Tanszék

Email: szemler.tamas@uni-bge.hu

Az Európai Unió költségvetése időről időre komoly viták tárgyát képezi. E viták során számos probléma felmerül, ugyanakkor megkérdőjelezhetetlen, hogy az európai integráció folyamatában a költségvetés mindig tudott reagálni a felmerülő új igényekre. Lehet, hogy a reakció olykor lassú, vagy épp többek szerint csak részben elégséges volt, ugyanakkor a működés (sem a költségvetésé, sem az integrációé) a problémák ellenére nem akadt el. A költségvetés voltaképpen egyfajta pénzügyi „bizonyítéka” a tagországok szándékainak, így jó tükre is az egyes elképzelések komolyságának vagy épp taktikai mivoltának. Ez különösen fontos lehet napjainkban: a COVID-19 pandémia során kialakult kényszerítő helyzetben az Európai Unió tagországai már bizonyosságot tettek reformkészségükről (még akkor is, ha az alkalmazott innovatív pénzügyi megoldás nem a közös költségvetés részeként működik), az Ukrajna kapcsán felmerülő finanszírozási kérdések pedig újabb komoly kihívás elé állítják az uniós pénzügyek tervezőit.

Kulcsszavak: európai integráció, EU-költségvetés, COVID-19, Ukrajna

AZ EURÓPAI UNIÓ MINT ÉRDEK- ÉS ÉRTÉKKÖZÖSSÉG FEJLŐDÉSE

Dr. Majoros Pál, PhD

főiskolai tanár, szaktanácsadó Budapesti Gazdasági Egyetem,
Külkereskedelmi Kar Nemzetközi Gazdaságtan Tanszék

Email: Majoros.Pal@uni-bge.hu

Az elmúlt években gyakran hallhattuk, hogy az Európai Unió érdek- és értékközösség. Mit is jelent ez pontosan?

Az Európai Unió fejlődéstörténete azt mutatja, hogy a kezdetekben az érdekközösség volt a jellemző, amely alapvetően a közös kereskedelempolitikában jelent meg, majd a Közösség az egyéb gazdaságpolitikai szakterületeken is az érdekközösség felé mozdult el (pl. közös agrárpolitika). Az 1980-as években az Egységes Európai Piac koncepcióban már megjelentek az értékközösség nyomai, pl. a regionális politikában (szolidaritás az alacsonyabb fejlettségű régiókkal) és a környezetpolitikában (fenntarthatóság). Az értékközösség markáns megjelenését az európai uniós szerződésben láthatjuk először, ebben a gazdasági érdekek és az értékek egyensúlyát tapasztaltuk a hárompilléres szerkezetben. Az ezt követő 30 évben a gazdasági érdekek mint közösségi cél fennmaradtak, de a közös célok és közös értékek hangsúlyosabbá váltak (Lisszaboni Szerződés és az EU Alapjogi Chartája).

Az előadásban arra szeretnék rámutatni, hogy a gazdasági érdekek kézzelfoghatóak, egyértelműek. Azonban a közös célok és értékek rendszere nehezen megfogható, gondok vannak az egységes értelmezéssel.

Az Európai Unió mint érdek- és értékközösség fejlődése ezért nyomatékosan felveti a merre tovább Európai Unió, milyen válaszokat lehet adni a kihívásokra? A bővítés, úgy vélem, nem valós opció. Marad az integráció mélyítése, de ehhez újra kell gondolni az Európai Unió céljait, politikáit, irányítási és döntéshozási me-

chanizmusait. A föderalizmus kontra nemzeti szuverenitás vita meghatározó lesz a Közösség fejlődésében.

Kulcsszavak: Európai Unió, érdekközösség, érték-közösség, jog-közösség-szemlélet

AZ EURÓPAI GAZDASÁGI KORMÁNYZÁS ERŐSÍTÉSÉNEK NEOFUNKCIONALISTA INTERPRETÁCIÓJA: A BANKUNIÓ ESETE

Dr. Kollárik Ferenc, PhD

tanársegéd, Budapesti Corvinus Egyetem (BCE),

Globális Tanulmányok Intézet, Világgazdasági Tanszék

Email: ferenc.kollarik@uni-corvinus.hu

A 2008–2009-es pénzügyi és világgazdasági válság, valamint az azt követő európai szuverén adósságválság során nyilvánvalóvá váltak a Gazdasági és Monetáris Unió (GMU) szerkezeti problémái. A tagállamok – reflektálva a válság negatív hatásaira – az Európai Gazdasági Kormányzás átalakítása és megerősítése mellett kötelezték el magukat. A válságkezeléssel kapcsolatos folyamatok és dilemmák ugyanakkor az integrációs elméletek segítségével is leírhatók és magyarázhatók. Míg a korábbi évtizedekben elsősorban két fő elmélet, a neofunkcionalizmus, valamint a kormányköziség vitája határozta meg az integráció fejlődéséről folytatott (akadémiai) diskurzust, addig az euróvezeti válság kezelése már egy jóval komplexebb mintázatot mutat. A Bankunió megvalósítása azonban olyan jelentősebb mélyülést eredményezett a GMU-n belül, ami meglehetősen jól illeszthető a neofunkcionalista keretrendszerbe.

Kulcsszavak: neofunkcionalizmus, eurózóna-válság, gazdasági kormányzás, bankunió

A NYUGAT-EURÓPÁBA IRÁNYULÓ MAGYAR KIVÁNDORLÁS AZ EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁS ÓTA, A GAZDASÁGI VÁLSÁGOK ÉS A COVID-19 PANDÉMIA HATÁSAI

Szalai Levente

doktorandusz, PTE TTK Geopolitika Doktori Iskola

Email: szalaileventel@gmail.com

A közép-kelet-európai országok, köztük Magyarország 2004-es Európai Unió csatlakozás óta hazánk számos állampolgára élt a nyugat-európai országok munkaerőpiaca által kínált lehetőséggel. Az elmúlt 19 évben mintegy 600 ezer magyar lakott és dolgozott túlnyomórészt Németországban, az Egyesült Királyságban és Ausztriában. E tanulmány ezen három ország vonatkozásában vizsgálja a kivándorlás dinamikáját, figyelembe véve a 2008-as gazdasági válság, a 2019-es pandémia, valamint a 2022-es orosz–ukrán háború utáni időszak hatásait.

A kutatás során az említett három ország statisztikai hivatalának adatait elemzem, és az ezekből levezethető trendekre és folyamatokra hívom fel a figyelmet. A statisztikai adatok alapján két jelentős kivándorlási hullámot különböztethetünk meg. Az első hazánk európai unió csatlakozása utáni időszak, mely években elsősorban az Egyesült Királyság volt a kivándorlási hullám célszága. Ez alapvetően abból adódott, hogy a Magyarországhoz legközelebb fekvő Ausztria és Németország csak 2014-től nyitotta meg a munkaerőpiaciát a 2004-ben csatlakozott új tagok állampolgárai számára. A kivándorlást a 2008-as gazdasági válság utáni gazdasági nehézségek indukálták, majd ezt a folyamatot a 2014-es fent említett két ország munkaerőpiacának teljes nyitása tovább erősítette. Ezzel ellentétesen hatott, hogy a 2019-es COVID-19 pandémia, valamint a 2010-es évek második felétől jelentkező hazai foglalkoztatásbővülés, mely hatására a magyar

gazdaság munkaerőhiánya kismértékű hazavándorlást eredményezett. 2022 óta azonban ismét megváltozott a trend, újból nőtt a Nyugat-Európába, elsősorban a német nyelvű országokba való elvándorlás, mely a BREXIT, valamint a hazai gazdaságot érintő válság és a reálbérek csökkenésének következményeként magyarázható.

Kulcsszavak: kivándorlás, munkaerőpiac, gazdasági válság, Nyugat-Európa, reálbérek

II. SZEKCIÓ

**AZ UNIÓS POLGÁRSÁG
HARMINC ÉVE:
EREDMÉNYEK ÉS KIHÍVÁSOK**

Szekcióelnök:

Kotlár Eszter, PR referens,
Európai Parlament Magyarországi Kapcsolattartó Irodája

**„MAASTRICHT ÉS A MAGYAR EU TÁRSULÁS
PÁRHUZAMOSAN 30 ÉVE SZÜLETETT
– EGY BRÜSSZELI DIPLOMATÁNK SZEMÉVEL
AKKOR ÉS MOST.”**

Dr. Becsey Zsolt László, PhD

egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem,

az MKT Európai Unió Szakosztályának alelnöke

Email: zsolt.becsey@gmail.com

30 évvel ezelőtt már Brüsszelben az első külszolgálatomat a magyar EK (EU) Misszió és a Külügyminiszteri Tanács üléseit, valamint a fontosabb magyar vonatkozású kérdéseket kellett követnem. Számunkra azért volt fontos a szerződés elhúzódó életbe lépése, mert tudtuk, hogy ezzel párhuzamosan tudjuk a tagállamoknál – akkor 12 volt – befejezni a Magyar Európai Megállapodás ratifikálását és a szerződésünk életbe lépését. Ez utóbbi 1994. február elsején történt meg, és a magyar csatlakozási kérelmet – immáron az MSZ O pontja alapján(!) – április elsején nyújtottuk be. Amit reméltünk a maastrichti szerződés életbe lépésétől, az a határok oldása, hogy ezzel is a kárpát-medencei magyar nemzeti közösség közelebb kerüljön hozzánk és a közös kül- és biztonságpolitika révén, valamint a koppenhágai kritériumok (1993. június) segítségével is javunkra változhat a „trianoni átok”. Emellett azt is vártuk, hogy ezzel a belső piac és az uniós támogatás segítségével megkezdődik végre a magyar történelmi felzárkózás a Nyugathoz. Mindkettőben részben csalódnunk kellett, és ez a magyar EU-val kapcsolatos frusztráció egyik oka.

Kulcsszavak: maastrichti szerződés, Európai Megállapodás, Magyarország, 1993, ratifikáció, felzárkózás, nemzetpolitika

EP VÁLASZTÁSOK 2024 – MI VÁRHATÓ?

Dr. Gyene Pál István, PhD

főiskolai docens, Budapesti Gazdasági Egyetem,
Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék
Email: Gyene.PalIstvan@uni-bge.hu

Előadásunkban a 2024-es EP választások várható eredményeit kíséreljük meg prognosztizálni – különös tekintettel az egyes politikai csoportokra vonatkozó mandátumbecslésekre. Kutatásunkban elsősorban a Politico, Europe Elects, Závecz Research és Nézőpont Intézet adatait vettük alapul. Hipotézisünk szerint az EP erőviszonyaiban radikális átrendeződés nem várható. Az előrejelzések azt mutatják, hogy az Európai Néppárt a helyek 21,6 százalékát foglalhatná el, a szociáldemokraták pedig 18,8 százalékkal állnak a második helyen, míg a parlamenti székek 11,7 százaléka a liberálisoké. Ez azt jelenti, hogy az Ursula von der Leyen (EPP) bizottsági elnökségét támogató három csoport a szavazatok abszolút többségét, 51,7%-át tudhatja maga mögött. Ha a Politico számait hozza majd 2024. június 6. és 9. között a való élet a tagállami voksolások eredményeképpen, akkor a három centrista párt szükség-koalíciója, ügyek mentén való együttszavazása tudja majd útját állni a jobboldali erők politikai súlynövekedésének.

Ugyanakkor egyes kérdésekben az EPP hajlandónak mutatkozik együttműködni a jobboldali frakciókkal, így például a zöldek kezdeményezte Green Deal jogszabály-alkotásában a néppárti frakció a jobboldal támogatásával lehet csak képes ezt a törvényhozási folyamatot megakadályozni az EP-ben – a klímaváltozás elleni fellépés, a zöld energia csomagja helyett a jobboldali öszszefogás a mezőgazdaság, az agrártermelők igényeit képviselné inkább. Hogy mi lesz a sorsa a Fidesznek az európai politikában, továbbra is nyitott kérdés. Látható, hogy a megszilárdított magyarországi központi erőter után szeretnék megvetni a lábukat

az EU-ban is, erre utal a jelentős nemzetközi aktivitás. Szövetségeik között azonban továbbra sincsenek olyan pártok, akikkel új, széles körű együttműködést tudnának létrehozni. A lengyel kormánypárttal elhidegült a viszony az orosz–ukrán háború megítélése miatt és részben hasonló okokból az új olasz kormány sem vált feltétel nélküli szövetségessé. Így aztán a Fidesznek nem arról kell döntenie, hogyan verbuváljon össze egy egységes európai jobboldali pártcsaládot, hanem arról, hogy melyik meglévő táborhoz csatlakozzon – vagy maradjanak európai értelemben függetlenek.

Kulcsszavak: Európai Parlament, EP-választás, politikai csoportok, nagykoalíció, választási rendszerek

PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK MAGYARORSZÁGON ÉS LENGYELORSZÁGBAN (A 2022-ES MAGYAR ÉS A 2023-AS LENGYEL PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA)

Dr. Engelberth István, PhD

egyetemi docens, Budapesti Gazdasági Egyetem,
Pénzügyi és Számviteli Kar, Üzleti Gazdaságtan Tanszék
Email: Engelberth.Istvan@uni-bge.hu

Az Európai Unió, de egész Európa szempontjából fontos kérdés, hogy mi történik Lengyelországban? Milyen szerepet tud betölteni Lengyelország a kontinens és különösen Közép-Európa életében? Ebben kétségtelenül fontos szerepe van az ország politikájának és ezzel összefüggésben az ország politikai rendszerének. A nyugati, liberális mainstream megközelítése szerint Lengyelország az elmúlt években, a Jog és Igazságosság (Prawo i Sprawiedliwość, PiS) konzervatív, nemzeti, jobboldali és populista párt kormányzása alatt ún. hibrid rendszerre változott, vagy legalábbis úton van a „hibridizáció” felé, más megközelítés alapján a tekintélyuralmi rendszer felé. A tekintélyuralmi kormányzás (a hibridizáció) vádja csak egy másik EU-tagállammal szemben jelent meg az elmúlt években, ez pedig Magyarország.

A két állam sokáig erős szövetségesként számított egymásra az EU-n belüli érdekérvényesítésben. 2023 októberében a lengyel parlamenti választáson azonban a lengyel kormánypártnak, a PiS-nek nem sikerült elegendő mandátumot szerezni, és valószínűleg véget ér nyolcévnyi kormányzása.

Az előadással arra vállalkozom, hogy a legutóbbi két, a 2023 őszi lengyel, illetve a 2022 tavaszi magyar parlamenti választások alapján összehasonlítom a két állam politikai rendszerének jellegét. Célom a hasonlóságok, a különbségek és ezek okainak

a feltárása. Az előadásnak ugyanakkor nem célja a liberális demokráciák és a hibridrendszerek közötti különbségek vizsgálata, a köztük lévő vita bemutatása.

Kulcsszavak: Magyarország, hibridrendszer, Lengyelország, parlamenti választás, választási földrajz

FORDÍTÁSSAL A SOKSZÍNŰ EURÓPÁÉRT, AVAGY MIKÉNT TÁMOGATJA AZ EURÓPAI UNIÓ A MŰFORDÍTÓKAT

Dr. Luksik Livia

egyetemi adjunktus, Budapesti Gazdasági Egyetem,
Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Üzleti Szaknyelvek Tanszék
Email: luksik.livia@uni-bge.hu

Sokak számára talán kevésbé ismert, hogy az Európai Unió a politikai és gazdasági együttműködés mellett komoly összegeket fordít a kulturális sokszínűség megőrzését célzó projektekre, legyen szó az épített kulturális örökség megőrzéséről vagy épp az írott örökség továbbadásáról. Ennek szellemében hívták létre a Kreatív Európa Projektet, amely 2014-től kezdődően kultúra, valamint média alprogramokban oszt támogatásokat olyan közös együttműködésekre, amelyek segítik a kulturális sokszínűség megőrzését, és figyelmet szentel annak, hogy jobban megértsük egymást. A tanulmányban azt vizsgálom, hogy a projekt milyen módon támogatja a műfordítókat. Sajnos a szektor komoly forráshiánnyal és kihívásokkal küzd, ezért is szükséges a plusz források juttatása, hogy a fordítások révén az eltérő kulturális háttérrel rendelkező emberek közelebbről megismerjék egymást, legyen szó a könyvekről vagy épp a filmek, színdarabok feliratozásáról.

Kulcsszavak: kulturális sokszínűség, kulturális örökség, műfordítói tevékenység, „Kreatív Európa” projekt

MERRE TOVÁBB EURÓPA? JÜRGEN HABERMAS TÖPRENGÉSEI AZ EURÓPAI UNIÓ JÖVŐJÉRŐL

Dr. habil. Marosán Bence Péter

főiskolai docens, Budapesti Gazdasági Egyetem,
Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék
Email: Marosan.BencePeter@uni-bge.hu

2011-es könyvében, az *Esszé Európa alkotmányáról* című művében Habermas arra tett kísérletet, hogy közéletet találjon Európa fejlődésével kapcsolatban az „Európai Egyesült Államok” jelenleg meglehetősen irreálisnak tűnő ábrándja és a pusztán önző gazdasági érdekközösségen alapuló, alapjában véve egymástól független, szuverén nemzetállamok laza konglomerátuma között. Ezzel szemben Habermas „az Emberi Jogok Realista Utópiájának” vízióját ajánlja olvasói és az európai döntéshozók figyelmébe. Ezalatt azt érti, hogy az Uniónak az emberi jogok szükséges minimumára volna szüksége, amely mind az össz-uniós, mind a tagállami törvényhozásban és intézményes struktúrában kell, hogy tükröződjék. Habermas megpróbálja harmonizálni az uniós tagállamok polgárainak szuverenitását és demokratikus jogait a tagállamok transznacionális közösségének a köteletségeivel és feladataival. Ez utóbbi bizonyos szükségzerű kötelezettségeket ró a közösség tagállamaira, amelyeket minden tagállamnak be kellene tartania, pontosan azért, hogy az egész közösséget egy demokratikus transznacionális politikai entitásnak tudjuk tartani. Ez Habermas olvasatában azt jelenti, hogy az Európai Uniónak hatásosan fel kellene lépnie azon tagállamokkal szemben, amelyek visszatérően és súlyosan megsértik a demokratikus alapelveket. Tanulmányomban Habermas 2011-ben és még azelőtt megfogalmazott gondolatainak aktualitásairól szeretnék írni, és szeretném felhívni a figyelmet azokra a lehetőségekre, amelyeket Habermas víziója az Európai Unió jövőbeli fejlődése számára kínál.

Kulcsszavak: Jürgen Habermas, Európai Unió, emberi jogok, materiális jogok, civil társadalom, civil szervezetek, európai és nemzeti identitás

III. SEKCIÓ

A MAASTRICHTI SZERZŐDÉS PILLÉRES SZERKEZETE: A KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKA, VALAMINT A BEL- ÉS IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS HÁROM ÉVTIZEDE

Szekcióelnök:

Dr. Nagy Milada, tanszékvezető, főiskolai docens,
BGE, Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék

AZ EURÓPAI UNIÓ KÖZÖS KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKÁJA: EREDMÉNYEK ÉS VITÁK, A FORMÁLÓDÓ ÚJ VILÁGREND KIHÍVÁSAI

Dr. Nyusztay László

professor emeritus, Budapesti Gazdasági Egyetem,
Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék
Email: Nyusztay.Laszlo@uni-bge.hu

Az előadás röviden bemutatja az EU közös kül- és biztonságpolitikájának (KKBP), valamint biztonság- és védelempolitikájának (KBVP) helyét az integráció célrendszerében és struktúrájában, jelezve e politikák eredményeit és viszonylagos fogyatékoságait az elmúlt három évtizedben, különös tekintettel ezeknek a nemzetközi környezetben, illetve az Unió belső működésében rejlő okaira.

E politikák jelenének és különösen jövőjének alakítási-fejlesztési lehetőségei növekvő mértékben függenek a külső környezet és viszonyok folyamatban lévő változásaitól, amelyek számos elemző szerint egy új, formálódó világrend jellemzőiként írhatók le. Az előadás kísérletet tesz e hatások közül a legfontosabbak vázlatos áttekintésére, figyelemmel azokra, amelyek kihívásokat hordoznak a földrész, illetve az EU, mint az alakuló, többpólusú világrend egyik, továbbra is jelentős szereplője számára. Végül kísérlet történik néhány olyan célkitűzés és cselekvési mód azonosítására, amelyekkel az Unió reagálhat a változásokra és kihívásokra a KKBP és KBVP területén. Ezek feltárása, elemzése és tudatosítása továbbra is fontos feladata a tudományos kutatásnak, valamint az oktatásnak is.

Kulcsszavak: világrend, kül- és biztonságpolitika, uniós választak, jövőkép

AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS AZ OROSZ FÖDERÁCIÓ (OF) GAZDASÁGI KAPCSOLATAINAK ALAKULÁSA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL MAGYARORSZÁG ÉS AZ OF KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉSRE

Dr. Viczai Péter

egyetemi docens, Budapesti Gazdasági Egyetem,
Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Üzleti Szaknyelvek Tanszék
Email: viczai.petertamas@uni-bge.hu

Gilyán György

nagykövet
gilyan.gyorgy@gmail.com

A Szovjetunió széthullását követően a Nyugat és a Kelet vezető gazdaságainak fejlettségi szintjétől távolodó Orosz Föderáció a kezdeti izolációs politikájának folytatását korrigálva elkezdte keresni helyét az átrendeződésnek induló globális hatalmi és gazdasági szintéren. Az ezredforduló tájékán tapasztalt folyamatok arra engedtek következtetni, hogy Oroszország egy új európai együttműködési struktúra mellett kötelezi el magát, újszerű helyzetet teremtve ezzel a kontinensen, az orosz nép számára pedig történelmi esélyt kínálva identitásának átgondolására és távlati fejlődési irányvonalainak meghatározására.

Már a kétezres évek elején is számos szakértői vélemény látott napvilágot, miszerint a Nyugattól való korábbi elhatárolódás, a globális integrációs folyamatokból történő kiszorulás nem csak az Orosz Föderáció fejlődési lehetőségeit korlátozza tovább, de Nyugat-Európa gazdaságát is megfoszthatja a hatékony együttműködési lehetőségektől.

A 2010-es években egyre markánsabbá váló globálgazdasági változások, valamint az OF és a Nyugat között kiéleződő politikai, biztonságpolitikai viszonyok irreálissá tették az EU és az

OF közötti kooperáció építését, ami a magyar–orosz gazdasági kapcsolatok alakulását is visszaveti.

Kulcsszavak: Európai Unió, Orosz Föderáció, gazdasági kapcsolatok

30 ÉV UNIÓS EREDMÉNYEI ÉS KIHÍVÁSAI A KÖZÖS KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKA ÉS A BEL- ÉS IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS TERÜLETÉN

Dr. habil. Buday-Sántha Judit Andrea

főiskolai docens, Budapesti Gazdasági Egyetem,
Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék
Email: buday-santha.andrea@uni-bge.hu

Dr. Bánhalmi Árpád

egyetemi adjunktus, Budapesti Gazdasági Egyetem, Külkereskedelmi Kar, Társadalomtudományi Módszertan Tanszék
Email: Banhalmi.Arpad@uni-bge.hu

Dr. Singh Mahesh Kumar

főiskolai tanár, Budapesti Gazdasági Egyetem, Külkereskedelmi Kar, Társadalomtudományi Módszertan Tanszék
Email: singh.mahesh@uni-bge.hu

Az Európai Unió (EU) a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) és a bel- és igazságügyi együttműködés (IB) 30. évfordulóját ünnepli. Ezek a szakpolitikák fontos elemei az EU arra irányuló erőfeszítéseinek, hogy előmozdítsa az együttműködést és a koordinációt azokon a területeken, amelyek túlmutatnak az eredeti gazdasági integrációra való összpontosításon. A KKBP lehetővé tette az EU számára, hogy aktív szerepet játsszon a válságkezelésben, a konfliktus-megelőzésben és a békefenntartó műveletekben. Ez magában foglalja a nyugat-balkáni, afrikai és közel-keleti missziókat. A KKBP megkönnyítette az EU globális partnerekkel – például az ENSZ-szel, a NATO-val és a regionális szervezetekkel – való együttműködését az olyan közös kihívások kezelésében, mint az éghajlatváltozás és a globális biztonság. A változó globális geopolitikai helyzet – a Kínát, Oroszországot és az

Egyesült Államokat érintő változó dinamikával – megköveteli az EU-tól, hogy külpolitikáját az új kihívásokhoz igazítsa. Másrészt az IB megkönnyítette a menekült- és migrációs politikákkal kapcsolatos együttműködést, amelynek célja, hogy közös megközelítést alakítson ki a menekültáradat és az illegális migráció kihívásainak kezelésére. Az EU azonban folyamatos kihívásokkal néz szembe az illegális migráció kezelése, valamint a tisztességes és hatékony menekültügyi rendszer biztosítása terén. A tagállamok közötti nézeteltérések olykor akadályozták az egységes válaszleépéseket. Véleményünk szerint a KKBP, az IB és más uniós szakpolitikák kulcsfontosságúak ahhoz, hogy az EU hatékonyan tudja kezelni a globális kihívásokat és előmozdítani polgárai jólétét.

Kulcsszavak: közös kül- és biztonságpolitika, bel- és igazságügyi együttműködés NATO, migráció, gazdasági integráció

30 ÉV AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS IZRAEL KAPCSOLATÁBAN

Dr. Nagy Milada, PhD

tanszékvezető, főiskolai docens, Budapesti Gazdasági Egyetem,
Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék
Email: nagy.milada@uni-bge.hu

Az Európai Unió és a mediterrán térség – benne Izraellel – közötti kapcsolatok igazi fellendülése intézményi (tehát nemcsak gazdasági, hanem politikai) szempontból az oslói folyamat kezdetére (1993) és az Euro-mediterrán partnerség (EMP) elindítására tehető. Ez utóbbi célja az volt, hogy általános keretet biztosítson a két földközi-tengeri partvidék közötti politikai, gazdasági és társadalmi kapcsolatok megerősítéséhez. A 21. századra a kutatás és fejlesztés, valamint a kiberbiztonság az együttműködés fő ágazatává válnak, nemcsak pénzügyi vagy kereskedelmi szempontból, hanem a politikai-biztonsági kapcsolatok mélységének és a partnerek közötti bizalom mutatójaként is. Igaz ugyan, hogy jelenleg még csak kialakulóban van a mediterrán térséggel kibertérbeli kooperáció, azonban az uniós célkitűzések és a szabályozás egyértelműen abba az irányba mutat, hogy a szomszédságpolitika új szegmensének lehetünk szemtanúi.

Kulcsszavak: Európai Unió, Izrael, kutatás-fejlesztés, kiberbiztonság, Mediterráneum

IV. SEKCIÓ

HALLGATÓI ELŐADÁSOK

Szekcióelnök:

Dr. Nagy Milada, tanszékvezető, főiskolai docens,
BGE, Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék

A BALTI ÁLLAMOK GAZDASÁGI KITETTSÉGE A KÉT VILÁG KÖZÖTT – A TÖRTÉNELMI ÖRÖKSÉGEK ÉS A TÉRSÉG 2022-ES INFLÁCIÓS VÁLSÁGA KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEI

Fekete Tamás

egyetemi hallgató, Budapesti Gazdasági Egyetem, Külkereskedelmi Kar

Email: 2020efeketet@gmail.com

A balti államok 2022-es éves inflációs rátája átlagosan 18,5% volt, ami az Európai Unióban a legmagasabb értéket jelentette ebben az évben. Tanulmányomban először ezen probléma történelmi előzményei kerülnek górcső alá, kezdve a több, mint 50 éves szovjet uralom által kiépült gazdasági, infrastrukturális és energetikai berendezkedés elemzésével. A jelenlegi válság kontextusba helyezése okán ismertetésre kerül a függetlenség visszaszerzése utáni európai nyitással bekövetkezett fejlődési lehetőségei, illetve az uniós felvétele, majd később az euró bevezetése okozta változásai Észtországnak, Lettországnak és Litvániának. Ezen információk tudatában és a jelenlegi energia- és élelmiszerár krízis eredetének feltárásával sikerülhet megválaszolni azt a kérdést, hogy mi okozta a fent említett kiugró értéket, illetve milyen módon védekezheti ki az országcsoport a jövőbeni hasonló eseteket, ezen belül milyen további fejlesztéseket kellene végrehajtaniuk.

Kulcsszavak: balti országok, Oroszország, Európai Unió, infláció, gazdasági kitettség

PORTUGÁLIA GAZDASÁGI VÁLSÁGKEZELÉSE EURÓPAI UNIÓS HELYREÁLLÍTÓ TÁMOGATÁSOK SEGÍTSÉGÉVEL

Horvát Lilla

egyetemi hallgató, Budapesti Gazdasági Egyetem, Külkereskedelmi Kar

Email: Lilla.Horvat.42@unibge.hu

A 21. század beköszöntével új világgazdasági és geopolitikai kihívások ütötték fel a fejüket, a megpróbáltatások sorából Portugália sem maradt ki. Az elmúlt évtizedek során számos gazdasági, társadalmi és politikai tényező formálta az Európa nyugati kapujában fekvő országot. Az események következtében szembeötlő átalakulások mentek végbe a portugál állam gazdasági szerkezetében, amelyek hosszú távon hatást gyakoroltak a gazdaság stabilitására és a lakosság életszínvonalára egyaránt. Kutatásomban annak jártam utána, hogy az európai uniós gazdasági versenyképességet fejlesztő és támogató programok miként segítették hozzá Portugáliát a gazdasági fenntarthatóság és növekedés eléréséhez, majd a későbbiek során egy stabil gazdasági struktúra fenntartásához. Tanulmányomban ezen szempontok alapján szeretném prognosztizálni Portugália jelenlegi és jövőbeli helyzetét a geopolitikai és világgazdasági erőterben.

Kulcsszavak: Portugália, Európai Unió, válságkezelés, helyreállítás, versenyképesség

AZ EURÓPAI UNIÓ PÉNZÜGYI SEKTORÁNAK DIGITÁLIS ÁTALAKULÁSA

Nagy Nóra

egyetemi hallgató, Budapesti Gazdasági Egyetem, Külkereskedelmi Kar

Email: nagynorak@gmail.com

Az Európai Unió monetáris politikája számos reformon ment keresztül az euró 1999. január elsejei bevezetése óta. A digitalizáció korában egyre inkább indokolt tartani a lépést a gazdasági és társadalmi igényekkel. Ennek megfelelően az Európai Központi Bank 2027-re már a digitális euró bevezetését szorgalmazza. Ennek gyakorlati megvalósítása számos jogi, infrastrukturális és gazdasági vonzatot hordoz magában.

Előnyeit és hátrányait egyelőre főleg a tagállamok, köztük Magyarország pilot-projektjeiből tudjuk következtetni. Azonban ahogy a Magyar Nemzeti Bank több írásában is hangsúlyozta, és ahogyan az EKB is a fókuszcsoportjaival az idő előrehaladtával megállapította, a jövőben ezen formája a pénznek elkerülhetetlen, és egy biztonságos alternatívát nyújt az elektronikus kifizetések-nél. Az európai makrogazdasági stabilitást, valamint a belső kereskedelmet is nagyban elősegítené hatékonyságával.

Az Európai Központi Bank 2023. október 18-án jelentette be, hogy a digitális jegybankpénzük, a digitális euró a második, előkészítési fázisba lép november 1-jével.

Kulcsszavak: DJBP, digitális euró, Európai Központi Bank, eurózóna, eurorendszer, monetáris politika, digitalizáció

ISBN 978-963-625-038-6

Kiadja © Aposztróf Kiadó, Budapest, 2024